

БЕЗПЕКОВА І ОБОРОННА ПОЛІТИКА КОНСЕРВАТИВНОГО УРЯДУ ДЖ. МЕЙДЖОРА У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ «ОСОБЛИВИХ ВІДНОСИН» ІЗ США (1990-1997 РР.)

У статті автор знайомить із еволюцією поняття «безпека» у постбіполярному світі та аналізує зміни в системі міжнародних відносин після розпаду СРСР. Розглядаються основні аспекти військового співробітництва США та Великобританії з 1990 по 1997 рр., а також їх вплив на «особливі відносини» цих країн, а саме: співробітництво у сфері ядерної оборони; внесок Британії у розв'язання ірако-кувейтської кризи; взаємодія та протиріччя США і Великобританії під час кризи в Югославії (1992 – 1995 рр.); вплив ірландського питання на «особливі відносини».

Ключові слова: оборонна політика, безпекова політика, «особливі відносини», югославська криза, ірландське питання, операція «Буря в пустелі», США, Велика Британія, холодна війна.

Із закінченням «холодної війни» та розпадом СРСР у міжнародних відносинах починається новий період. За визначенням російського політолога-міжнародника О. Богатурова, «Ялтинсько-потсдамський порядок розпався, а міжнародна система стала скочуватися до дерегулювання» [1, с. 29]. Ми можемо визначити основні фактори переходу до нового етапу розвитку міжнародних відносин, а саме: розпад однієї із наддержав – СРСР і ліквідація його потенціалу; руйнація біполярної Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин; утворення у східноєвропейському регіоні та на території екс-СРСР нових незалежних держав – нових суб'єктів міжнародних відносин; перерозподіл всіх радянських зон геополітичного впливу на користь США і НАТО; початок нового етапу науково-технічної революції, який отримав назву інформаційної революції, в результаті якої у промислово розвинених країнах постіндустріальне суспільство трансформується в інформаційне. В цих умовах Сполучені Штати хотіли зберегти свій вплив у регіоні, щоб у сучасних умовах забезпечити міцні зв'язки із Західною Європою [2, с. 527].

Метою дослідження є аналіз оборонної та безпекової складової «особливих відносин» США та Великобританії.

В українській історіографії «особливі відносини» США та Великобританії та їх безпековий аспект залишаються мало вивченими. Частково розкриті окремі аспекти проблеми, наприклад, у працях львівської дослідниці С. Пик, яка розглядає еволюцію «особливих» англо-американських відносин узагалі, від початку Другої світової війни до сьогодення. «Особливі відносини» авторка представляє як унікальний взаємовигідний зв'язок між державами, що простежується в усіх важливих сферах життєдіяльності їхніх суспільних систем, а також виявляється у вигляді узгоджених дій на міжнародній арені внаслідок реалізації спільних інтересів. Інші праці українських учених, зокрема, В. Крушинського, Б. Гончара, Н. Яковенко та інших, присвячені різним аспектам політики Великої Британії та США переважно в 70-90-ті роки ХХ століття, де автори торкаються питання «особливих взаємовідносин» лише фрагментарно. Російська школа британістики представлена працями О. Громико, А. Шамгунової, Н. Капітонової, С. Печурова та іншими. Ці дослідники провели аналіз феномену «особливих відносин» США та Великобританії в історичному контексті. Зокрема, С. Печуров досліджує історію їх розвитку, економічні та військові аспекти взаємодії цих країн. Особливу увагу російський дослідник приділив ірландському питанню в контексті «особливих відносин».

Серед зарубіжних дослідників можна виділити, М. Говарда, М. Седдона, Дж. Дамблера. Варто відзначити, що вони аналізували ці відносини як комплексне явище, яке торкалося політики та економіки цих країн. Проте ніхто з них не аналізував «особливі відносини» з точки зору безпекової та оборонної політики цих країн та їх взаємодії між собою в цих царинах.

«Особливі відносини» визначаються у науковій літературі як взаємовигідний взаємозв'язок між державами, що простежується у всіх сферах життєдіяльності їхніх суспільних систем, а також виявляється у вигляді узгодження дій на міжнародній арені внаслідок реалізації спільних інтересів. Більшість дослідників схиляються до думки, що початок цих відносин можна датувати закінченням Другої світової війни. Характерною рисою

.....
таких відносин між Великою Британією та США є те, що вони ґрунтуються на спільному історичному минулому, мові та культурі, що не лише поєднує ці країни, а й полегшує спілкування та взаєморозуміння між їхніми лідерами і представниками керівних структур [3, с. 14]. Унікальність американо-британських «особливих відносин» полягає в тому, що вони не задекларовані у жодному договорі, угоді, меморандумі чи комюніке. Обидві держави продовжують координувати свої дії на міжнародній арені й сьогодні.

Російська дослідниця А. Шамгунова виділила такі причини «особливих відносин» Великої Британії із США: загальні культурні цінності, відсутність мовного бар'єру; економічна складова; США є на сьогоднішній день основним гарантом безпеки для Великої Британії як у рамках НАТО, так і на рівні двосторонніх відносин; співпраця із США розглядається британцями як природна альтернатива об'єднаній Європі [4].

Після краху біполярної системи міжнародних відносин змінюється і розширюється поняття «безпеки». Це, в першу чергу, пов'язано із тим, що, як стверджує український дослідник С. Троян: «збільшення кількості учасників вносить у систему міжнародних відносин велику невпевненість» [5, с. 42]. Важливими чинниками еволюції поняття «безпеки» у постбіполярний період є виклики, пов'язані зі зростанням впливу інтеграційних і глобалізаційних процесів, проблемами міжнародного тероризму тощо. Таким чином відбувається трансформація нині діючих концепцій і структур безпеки конфронтаційного типу в концепції та структури безпеки, засновані на співробітництві. Формується нове розуміння безпеки, значення якого полягає у відсутності військової чи іншої загрози для суспільства або держави через підтримання захищеності життєво важливих інтересів міжнародної спільноти (забезпечення національної безпеки через зміцнення безпеки міжнародної).

У березні 1991 року у промові до обох палат конгресу президент Дж. Буш зазначав, що для забезпечення безпеки і добробуту у світі потрібні, передусім, міжнародні зусилля [6]. У Вашингтоні усвідомлювали, що протистояти викликам нового світу, яким він став після розпаду СРСР, можна лише разом із міжнародною спільнотою, серед держав якої опорою для Сполучених Штатів залишалася Велика Британія. Вважалося, що Сполучені Штати повинні будувати відносини разом із впливовими державами, не припиняючи «особливих» стосунків з Британією [7].

Дж. Мейджор прийшов до влади в листопаді 1990 р. в розпал перекидання й розгортання військових сил США в зоні Перської затоки для підготовки операції «Буря в пустелі». Під час воєнних дій в Перській затоці Велика Британія підтвердила свою роль надійного союзника Сполучених Штатів. Як пише російський дослідник О. Громико, «...Традиційно англо-американські відносини отримували новий імпульс в моменти виникнення міжнародних криз і військових конфліктів. Саме в цих ситуаціях підтверджувалася особлива близькість партнерів, і ставало очевидним, що інші країни не здатні надати США такий рівень підтримки, який можна порівняти з британським» [8, с. 352].

Серед 30 країн, що утворили разом зі Сполученими Штатами антиіракську коаліцію, однією з перших підтримала американську політику Велика Британія, яка надіслала в регіон 35 тис. військових. Обравши силовий варіант врегулювання кризи, офіційний Лондон виходив з того, що спільні з Вашингтоном військові дії уможливлять підтвердження Британією свого статусу одного зі світових лідерів.

У ході війни в Перській затоці в січні 1991 р Британія і США тісно координували дії своїх дипломатичних відомств для чинення тиску на союзників по НАТО, спонукаючи їх до більш активної участі в багатосторонній коаліції. Великобританія негативно поставилася до ідеї проведення переговорів ЄС з Іраком без участі США, спроб Франції вжити самостійні кроки для врегулювання конфлікту. Дж. Мейджор виступав категорично проти будь-яких переговорів з Саддамом Хусейном. Жорстка позиція Лондона у врегулюванні кризи надавала значну підтримку Сполученим Штатам і впливала на союзників [8, с. 353].

Військовий внесок Великої Британії у війну в Затоці був найбільш істотним серед провідних країн Заходу після США. Саме британські збройні сили стали основним партнером Вашингтона при проведенні військової операції «Буря в пустелі». Численнішими за британський були лише контингенти США (430 тис. військових), Саудівської Аравії (118 тис.), Туреччини (близько 100 тис.) і Об'єднаних Арабських Еміратів (40 тис.). Британський контингент майже в три рази перевищив французький, не кажучи про інших європейських партнерів.

Операція «Буря в пустелі» завершилася 27 лютого. Сполучені Штати та їхні союзники зламали опір іракської армії за 42 дні [9, с. 317]. Політичні цілі, що їх переслідувала Велика Британія на Близькому Сході, повністю співпадали з американськими. Про це свідчить навіть схожість публічного виступу тодішнього британського міністра закордонних справ Д. Херда в лютому 1991 року та промови президента Буша від 6 березня перед обома палатами Конгресу [10, с. 24], які були визначальними в політиці обох держав на Близькому Сході та їхньому ставленні до проблеми політичного врегулювання в цьому регіоні.

У військово-політичній сфері основою «особливих відносин» була тісна двостороння співпраця, насамперед, у галузі ядерних озброєнь. Основою співпраці став Двосторонній договір про взаємну оборону [11]. Він був підписаний ще у 1958 р., але після того неодноразово пролонгувався і доповнювався. В черговий раз це відбулося у 1994 р. До тексту договору було додано пункти, які стосувалися виробництва ядерних матеріалів і контролю за ними. Сторони вказували, що контроль над виготовленими ядерними матеріалами повністю лежить на стороні, у якої вони зберігаються. Також вказувалося, що США і Великобританія можуть користуватися консультаціями одне одного, коли буде потреба вирішення спірних питань [11, р. 32]. Посилення контролю за матеріалами для ядерних ракет можна співвіднести із спробами обмеження поширення ядерної зброї на теренах колишнього СРСР.

На початку 90-х рр. XX ст. (Лондон уклав із США) угоду про закупку нових ракет типу «Трайидент» та співробітництво у переобладнанні ядерних субмарин для використання нового покоління ядерної зброї «Трайидент 2». Найбільший обсяг витрат на програму «Трайидент» прийшовся саме на цей час, коли він складав 6-8% військового бюджету, або 11-12% британських асигнувань на закупку озброєнь та військової техніки. За весь період функціонування програми «Трайидент» ВМС Великобританії закупили 58 ядерних ракет [12, с. 62].

Після розпаду СРСР основною безпековою загрозою стали ядерні потенціали молодих держав, які створювалися на уламках «комуністичної імперії», що володіли значною частиною військового ядерного потенціалу колишнього Радянського союзу. Таким чином, Британія та США змушені були розвивати співробітництво у ядерній сфері, що служило б противагою для ядерного потенціалу екс-СРСР. Американсько-британська співпраця у військовій сфері та галузі ядерних озброєнь не лише приносила взаємну вигоду, а й була однією з важливих складових «особливих відносин» між двома країнами наприкінці XX ст. [13, с. 49].

Ще одним важливим чинником безпекового фактору «особливих відносин» США та Великобританії стала криза в Югославії. Конфлікт був розпочатий оголошенням Боснією та Герцеговиною в 1992 р. про вихід зі складу Югославії, після чого в республіці розпочалася чотирирічна громадянська війна з участю боснійських мусульман, сербів і хорватів.

Велика Британія спочатку відмовилася від участі в миротворчих силах ООН, але уже восени 1992 р. парламентські дебати були зосереджені навколо питання щодо доцільності участі держави у врегулюванні конфлікту, включаючи безпосередні військові дії. Щодо позиції прем'єр міністра Дж. Мейджора, то він підтримував ідею втручання, але лише в рамках широкої багатонаціональної операції. Восени 1992 р. до Боснії було спрямовано британський миротворчий контингент, який налічував близько 2,6 тис. осіб. На 1995 р. його чисельність зросла до 5 тис., а у 1996 р. до 8 тис. осіб [14, с. 226–227].

США втрутилися у конфлікт у 1993 році, коли адміністрація Б. Клінтона почала пошук аргументів на користь відправки американських солдатів у Боснію, де все ще тривала громадянська війна [15]. Уряд Дж. Мейджора виступав проти закликів США щодо нанесення бомбових ударів по сербських позиціях. Саме Велика Британія зіграла «головну організуючу роль в недопущенні зняття ембарго на ввезення та продаж зброї у Югославії» [16, с. 114]. Генеральному секретарю США У. Крістоферу не вдалося в ході спеціальної поїздки в Лондон у травні 1993 р. змінити цю позицію англійців. Крім того, Велика Британія активно протидіяла прагненню США провести через Раду Безпеки резолюцію про зняття ембарго на постачання зброї мусульманам, давши зрозуміти, що застосує в такому випадку вето. Лондон двічі – 1993 р. і 1995 р. – організовував конференції для початку переговорного процесу і після підписання мирної згоди між сторонами боснійської кризи для координації дій всіх учасників [8, с. 354].

Під час Лондонської конференції щодо Боснії в липні 1995 р. президент Б. Клінтон продовжував активно лобювати бомбові удари по позиціях боснійських сербів. Відповідь

.....
пролунала у заяві міністра оборони М. Ріфкінда (від 21 липня) про «глибоку стурбованість» щодо цих планів [17]. Велика Британія остерігалася, що НАТО спричинять захоплення британських полонених із числа військовослужбовців у Боснії. Міністр оборони М. Портілло, який змінив на посту М. Ріфкінда, також підкреслював, що Велика Британія не збирається переходити «від завдання підтримки миру до ведення війни» в Боснії [16, с. 114].

Після мінометного обстрілу Сараєво, який був здійснений 28 серпня 1995 р., відповідальність за який американська сторона поклала на сербів, Вашингтону вдалося швидко досягти згоди союзників на нанесення бомбових ударів по позиціях боснійських сербів. Досить довге вагання консервативного уряду в цьому питанні закінчилося підтримкою Вашингтону. Британія погодилась з рішеннями ООН та НАТО щодо нанесення бомбових ударів (в серпні-вересні 1995 р.) по позиціям боснійських сербів, сподіваючись, що такі удари сприятимуть припиненню збройного конфлікту та прискорюватимуть розвиток переговорного процесу [10, с. 28]. У Лондоні спочатку мали надію, що для того, щоб змусити сербів зупинити військові дії, буде достатньо погрози нанесення масованих ударів НАТО, а самої ж акції не потрібно. Коли 30 серпня 1995 р. почалася операція НАТО, британські ВПС взяли в ній активну участь, здійснивши 360 вильотів [8, с. 356].

Авіаційна операція НАТО, проведена у серпні та вересні 1995 р. проти боснійських сербів, допомогла прокласти шлях до підписання мирної угоди. Операція «Навмисна сила», яка тривала 12 днів, змінила баланс сил ворогуючих сторін і допомогла переконати керівництво боснійських сербів у тому, що перевагу слід віддати не веденню подальших воєнних дій, а мирним переговорам. Після завершення переговорів у Дейтоні (США, штат Огайо) у Парижі було підписано 14 грудня 1995 р. загальну рамкову мирну угоду. Дейтонська мирна угода передбачала заснування Боснії та Герцеговини як єдиної держави [16, с. 113].

Лондон і Вашингтон також брали участь у розробці мирних домовленостей між ворогуючими сторонами на теренах Югославії [3, с. 180]. Під час врегулювання югославського питання британсько-американські «особливі відносини» переживали складний період. Предметом англо-американських розбіжностей стали питання фінансової участі у відновленні економіки Боснії і графік виведення з неї американського військового контингенту. Він був приурочений адміністрацією Клінтона до президентських виборів в США в 1996 р, що не влаштовувало британський уряд [8, с. 357]. Хоча згодом розбіжності в боснійському питанні були згладжені, це не означало, що обидві сторони прийшли до взаємовигідного рішення. Ймовірніше, міркування трансатлантичної солідарності взяли верх над іншими проблемами. Так, під час одного із своїх виступів Клінтон зазначив, що «в умовах нестабільності сучасного світу історичні зв'язки Америки з Європою (малася на увазі в першу чергу Британія) залишаються ключем до світової безпеки, процвітання та надії на всезагальний мир» [3, с.186].

Ще одним «каменем спотикання» у безпековому співробітництві США та Великобританії стало ірландське питання. Протягом своєї передвиборчої кампанії президент Б. Клінтон підпав під сильний вплив ірландського лобі [3, с. 188]. Намагаючись отримати голоси ірландської громади США, Б. Клінтон пообіцяв активно втрутитися в процес врегулювання ольстерської кризи. Одним із перших кроків Б. Клінтона на посту президента стало призначення послом США в Дубліні Джин Кеннеді-Сміт, яка була сестрою впливового сенатора. Російський дослідник С. Печуров назвав це призначення «дешевою платою сенатору за підтримку на президентських виборах» [18, с. 26]. Водночас, відносини Вашингтона і Дубліна помітно зміцнилися. В 1993 р. ІРА оголосила про тимчасове припинення вогню. Після цього до Ірландії було направлено Б. Моррісона та Н. О'Доуда в якості офіційних представників. За словами С. Печурова, «ще мало продемонструвати успіхи дипломатії Білого дому» [18, с. 26].

На початку лютого 1994 року Національний комітет з американської зовнішньої політики у Нью-Йорку, проводячи конференцію з проблеми Північної Ірландії, погодився на запрошення Дж. Адамса, лідера Шинн Фейн, політичного крила Ірландської республіканської армії. Незважаючи на супротив держдепартаменту та інших урядових структур, представникам ірландського лобі вдалося переконати Б. Клінтона погодитися видати Дж. Адамсу візу на в'їзд до США. Як пише російський дослідник О. Громико, «теплий прийом Адамса в США був сприйнятий Даунінг-стріт, 10 як образу, а «особливі відносини» опинилися в ситуації найгострішої кризи з моменту Суеца». Британська преса оприлюднила відомості, що Клінтон і Мейджор в присутності своїх соратників не вибирають висловів на адресу один одного [8, с.

358]. Криза, яка виникла між двома лідерами, поставила під удар черговий візит Дж. Мейджора в Вашингтон, призначений на квітень 1995 р. Візит британського прем'єра в США все ж відбувся, але по його завершенні «особливі відносини» залишались досить прохолодними.

Як результат дотримання сторонами режиму припинення вогню, в лютому 1995 р. було підписано так званий «Рамковий документ». Він, за висловом С. Печурова, «передбачав участь в майбутніх переговорах всіх зацікавлених сторін і з усіх питань, які є суттю ірландського питання» [18, с. 27]. Б. Клінтон публічно підтримав цей крок до примирення. Поряд з цим, за вказівкою Білого дому, було знято всі обмеження на роботу в США Фонду Шинн Фейн. Цей крок американської адміністрації викликав спротив Великобританії. Офіційний Лондон мотивував це тим, що Шинн Фейн саботує домовленості про роззброєння воєнізованих формувань Північної Ірландії. Так само Вашингтон заявив, що мирний процес гальмується через «повсюдну підтримку кабінетом Дж. Мейджора протестантів-юніоністів» [18, с. 27].

Варто зауважити, що політика Б. Клінтона в питанні Ольстера диктувалася не стільки передвборчими програмами в ході кампаній 1992 і 1996 рр., скільки прагненням президента США утвердитися в якості міжнародного миротворця. Заради цього, а також заради успіху своєї внутрішньополітичної програми американська сторона готова була йти на погіршення відносин з британськими консерваторами. Разом з тим необхідно визнати, що втручання Вашингтона в справу врегулювання ольстерського питання зіграло свою позитивну роль, змусивши Лондон діяти більш активно. Клінтон став першим американським президентом, який відвідав Північну Ірландію в листопаді 1995 р. Позитивно сприйнятий як католиками, так і протестантами, він підтвердив непорушність відносин між країнами [8, с. 358]. Помітне зближення позицій Великобританії та США в ірландському питанні сталося в кінці 1995 р., під час чергової зустрічі Дж. Мейджора та Б. Клінтона. Це стало можливим через те, що Клінтон все ж «дослухався до попереджень британців» і чинив спротив саботажу ірландськими націоналістами попередніх домовленостей з Лондоном [18, с. 27]. Пізніше британський та ірландський прем'єри оголосили про створення міжнародного органу – Комісії, яку очолив Дж. Мітчелл і яка мала займатися питаннями роззброєння воєнізованих підрозділів. Не зважаючи на порушення Ірландською республіканською армією режиму припинення вогню, комісія Мітчелла почала свою роботу в лютому 1996 р. Ситуація в Північній Ірландії залишалася напруженою, але через наближення парламентських виборів у Великобританії, питання англо-ірландських стосунків відійшли на другий план. Їх розв'язання залишалося за урядом Т. Блера, який розпочав своє урядування у 1997 році.

Таким чином, у постбіполярній системі міжнародних відносин «особливі стосунки» між Великобританією і США займали чільне місце. Найбільше це стосується співпраці в оборонній та безпековій політиці цих країн. У досліджуваній нами період співробітництво Лондона і Вашингтона у царині безпеки та оборони відзеркалювалося у наступних напрямках: спільна військова діяльність під час операції «Буря в пустелі»; переозброєння і модернізація британських ядерних сил; втручання у громадянське протистояння на території Югославії; врегулювання ольстерської проблематики. Перспективи британо-американської оборонної і безпекової співпраці у хаотичному і конфліктному постбіполярному світі можуть стати запорукою формування стабільної системи міжнародної безпеки.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Системная история международных отношений / Под ред. А.Д.Богатурова. Т. 1. – М.: Московский рабочий, 2006. – 840 с.
2. Guelke A. The United States, Irish Americans and the Northern Ireland peace process / A. Guelke // International Affairs. – 1996. – Vol.72. – №3, Ethnicity and International Relations (Jul., 1996), p. 521 – 536.
3. Пик С. США – Велика Британія: «особливі відносини» / С. Пик. – Київ, 2006. – 283 с.
4. Шамгунова А. Политические отношения Великобритании и США на рубеже XX – XXI вв. [Электронный ресурс] / А. Шамгунова. – Режим доступу: <http://www.dissercat.com/content/politicheskie-otnosheniya-velikobritanii-i-ssha-na-rubezhe-xx-xxi-vv#ixzz2i5DBylpc>.
5. Троян С. Міжнародні відносини в постбіполярному світі: основні закономірності та тенденції еволюції / С. Троян // Зовнішні справи. – 2013. – №12. – С. 40-45.
6. Seddon M. American's friend: reflections on Tony Blair / M. Seddon // Logos, fall 2004 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.logosjournal.com/seddon_election.pdf.

7. Говард М. На шляху до атлантичного розлучення? / М. Говард // День. – 2000. – №60 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.day.kiev.ua/uk/article/den-planeti/na-shlyahu-do-atlantichnogo-rozluchennya>.
8. Великобританія: епоха реформ / [А.А. Громыко, Л.О. Бабынина, Н.К. Капитонова и др.]; под ред. А.А. Громыко. – М.: Издательство «Весь мир», 2007. – 536 с.
9. An Outline of U.S. History. – Washington, 2011. – 376 p.
10. Капитонова Н. Приоритеты внешней политики Великобритании (1990 – 1997) / Н. Капитонова. – М., 1999. – 144 с.
11. US-UK Mutual defence agreement. – London, 1994. – 32 p.
12. Яковенко Н. Внесок Великої Британії у діяльність НАТО / Н. Яковенко // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2007. – Вип. 36. – С. 61 – 65.
13. Олійник О. Еволюція сутності американо-британських «особливих відносин» / О. Олійник // Збірник наукових праць «Політологічні студії». – 2010. – Випуск №1. – С. 42-51.
14. Яковенко Н.Л. Велика Британія в міжнародних організаціях: навчальний посібник для студ. вищих навч. закладів / Н.Л. Яковенко; КНУ імені Тараса Шевченка. – К: Київський ун-т, 2011. – 400 с.
15. Уткин А. США – НАТО – ЄС (Вашингтон проводить реформу НАТО) / А. Уткин // США – Канада. – 1999. – №10 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iskran.ru/russ/mag/utkin3.html>
16. Денисюк І. Операції Великої Британії та НАТО з підтримки миру в Боснії та Герцоговині (1992 – 1997 рр.) / І. Денисюк // Гілея. – 2013. – № 70 (3). – С. 112-117.
17. Baudson G. The New World Order and Yugoslaviya [Електронний ресурс] / G. Baudson. – Режим доступу: http://balkania.tripod.com/resources/geostrategy/baudson_nwo_yu/.
18. Печуров С. Ирландський фактор в отношениях США и Великобритании / С. Печуров // США – Канада: политика, економіка, культура. – 2012. – №3. – С. 19-32.

Polishchuk P.A. The policy of defense and security of J. Major conservative parliament in the context of development of “special relations” with the USA (1990-1997)

The article examines the evolution of the concept “security” in the postbipolar world and analyzes changes in the system of international relations after the disintegration of the USSR. The author considers the main aspects of the USA and Great Britain military collaboration from 1990 to 1997 and their impact on “special relations” of these countries, which include collaboration in the field of nuclear defense; the contribution of Great Britain in the solution of the Iraq-Kuwait crises; cooperation and discrepancy between the USA and Great Britain during the Yugoslavian conflict (1992-1995); the impact of the Irish question on “special relations”.

Key words: defense policy, security policy, “special relations”, Yugoslavian conflict, Irish question, operation “Desert Storm”, the USA, Great Britain, Cold War.

Полищук П.А. Политика обороны и безопасности консервативного правительства Дж. Мейджера в контексте развития «особенных отношений» с США (1990-1997 гг.)

В статье автор знакомит с эволюцией понятия «безопасность» в постбиполярном мире и анализирует изменения в системе международных отношений после распада СССР. Рассматриваются основные аспекты военного сотрудничества США и Великобритании с 1990 по 1997 гг., а также их влияние на особые отношения этих стран, а именно: сотрудничество в сфере ядерной обороны; вклад Британии в решение иракско-кувейтского кризиса; взаимодействие и разногласия США и Великобритании во времена кризиса в Югославии (1992-1995 гг.); влияние ирландского вопроса на «особые отношения».

Ключевые слова: оборонная политика, политика безопасности, «особые отношения», югославский кризис, ирландский вопрос, операция «Буря в пустыне», США, Великобритания, холодная война.

УДК 327(477+478.9:061.1ЄС)

І. А. Гладченко

УКРАЇНА ТА МОЛДОВА У СПІВРОБІТНИЦТВІ З ЄС (1992-2014)

У статті досліджуються ключові моменти євроінтеграції України та Молдови від проголошення незалежності до підписання ними Угоди про Асоціацію з Європейським Союзом. Відзначено важливість допомоги ЄС у здійсненні трансформаційних процесів в Україні та